

הכנסת העשרים

יוזמים : חברי הכנסת יואב קיש
יואב בן צור
עודד פורר

פ/20/4766

הצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון – לשון הרע על לוחמי צה"ל), התשע"ח–2017

1. הוספת סעיף 4א. בחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה–1965,¹ אחרי סעיף 4 יבוא :

"לשון הרע על 4א. על אף האמור בסעיף 4, יש בלשון הרע על פעילות לוחמי צבא הגנה מבצעית של לוחמי צבא הגנה לישראל עילה לתובענה אזרחית; תובענה לפי סעיף זה תוגש לישראל בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו–2006.²"

2. תיקון חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו–2006,³ בתוספת השנייה, בסופה יבוא :

"14. תביעה נגד מפרסם לשון הרע על פעילות מבצעית של לוחמי צבא הגנה לישראל לפי סעיף 4א לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה–1965.⁴"

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 4 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה–1965 (להלן – החוק), מבחין בין מקרה שבו פורסם לשון הרע על יחיד ובין מקרה שבו פורסם לשון הרע על ציבור. על פי הסעיף, במקרה שבו פורסם לשון הרע על ציבור, לא מתקיימת עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה פלילית פרטית ואף לא יוגש כתב אישום בנסיבות שכאלה אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו. מאז חקיקת החוק ועד ימינו, לא עשה היועץ המשפטי לממשלה שימוש בסמכותו זו, המוקנית לו בחוק, ולו פעם אחת. על כן, ההסדר החוקי המאפשר את בירור אשמתו של אדם המפיץ לשון הרע על ציבור הפך לאות מתה.

משמיציה של ישראל המנהלים נגדה מסעות של דה-לגיטימציה בזירה הבינ-לאומית, המבקשים להביא להחרמת המדינה ואזרחיה, בחרו בשנים האחרונות בציבור חיילי צה"ל כמטרה נוחה להכפשותיהם, בידועם כי לא יינקט נגדם כל הליך משפטי. אמנם, טענות שקריות רבות נגד חיילי צה"ל הוכחו במהלך השנים כבדויות, ואולם בשל החסימה הדיונית המעוגנת בסעיף 4 לחוק, החיילים שנפגעו והמוניטין הצה"לי שנרמס נותרו ללא כל מענה משפטי. כך יוצא שדווקא מי שנשלחו להגן על אזרחי המדינה

¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 240.
² ס"ח התשס"ו, עמ' 264.
³ ס"ח התשס"ו, עמ' 264.
⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 240.

וגבולותיה, הם שמוצאים עצמם מוכפשים ללא הפסק באמצעי התקשורת השונים.

הפגיעה החמורה בלוחמים שנשלחו לסכן את חייהם גורמת לא רק לחיזוק מגמת דה הלגיטימציה של מדינת ישראל בעולם, אלא גם לעיתים תכופות מחבלת בשליחות החייל המגן על חיי אזרחי ישראל. בפסק דינו של בית המשפט העליון בעניין הסרט ג'ינין ג'ינין (ע"א 8345/08 עופר בן נתן נגד מוחמד בכרי, ס"ה(1) 576 (27/7/11)), קבעו השופטים כי על אף הכרעתו הברורה של בית המשפט המחוזי כי במהלך הסרט הקהל בארץ ובעולם נחשף להשמצות כוזבות נגד חיילי צה"ל, שהואשמו בו שוב ושוב בביצוע פשעי מלחמה, לא ניתן לנהל תביעה אזרחית נגד בכרי. שוב ושוב חזרו השופטים על הקביעה כי אינם מרוצים מהתוצאה אליה הגיעו, אלא שהם נאלצים ללכת בעקבות לשון סעיף 4 לחוק, על אף מה שהגדירו כ"תוצאה הקשה" ו"תחושת אי נחת".

בנובמבר 2017, קבעה הפרקליטות כי עדות של דובר הארגון "שוברים שתיקה" על הכאת פלסטיני, נמצאה כשקרית והמקרה לא נברא מעולם, ובעקבות כך לא יוגש נגדו כתב אישום. אלא שמיד לאחר מכן נשאל מדוע לא ניתן לתבוע אותו בתובענה אזרחית על השקרים הגסים והפגיעה שגרם לחיילי צה"ל ברחבי העולם. זהו הכלי אותו מוצע לעגן בהצעת חוק זו.

הצעת החוק נועדה להכיר בעובדה שלוחמי צה"ל הם ציבור השונה באופן מהותי מכל ציבור אחר במדינת ישראל. ייחודו של ציבור זה נובע הן מחשיבות מעמדו של צה"ל בעולם ומהפגיעה החמורה שנגרמת לישראל בשל ההאשמות הכוזבות המופנות כלפיו, והן מהפגיעה החמורה הנגרמת לחיילי צה"ל הנותרים ללא כל אפשרות להגן על שמם הטוב לאחר שנשלחו לבצע את המשימות הקשות ביותר למען המדינה, העולות לכדי סיכון חיים. לפיכך, מוצע להוסיף לחוק סעיף המייחד את לוחמי צה"ל כציבור וקובע כי על אף ההגבלה בעניין תביעת לשון הרע על ציבור, לשון הרע על פעילות מבצעית של לוחמי צה"ל יכול שתהיה עילה לתובענה ייצוגית, בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. סעיף זה יאפשר לחיילי צה"ל לפתוח בהליך משפטי ייצוגי אם נפגעו מלשון הרע על פעילות מבצעית שביצעו.

חופש הביטוי, נשמת אפה של הדמוקרטיה, יישמר באמצעות התיקון המוצע המנסח מחדש את נקודת האיזון שבין חופש הביטוי לחופש השיסוי. ההצעה אינה נוגעת כהוא זה לשיקול דעתה הרחב של המדינה בכל הקשור לניהול הליך פלילי נגד המפרסם לשון הרע, שכן היא מתייחסת אך ורק לזכותו של ציבור חיילי צה"ל לנהל תביעה אזרחית נגד מי שפגע בשמם הטוב. נראה שאין טוב מאור השמש המחטא כדי לטפל בבעיה, ודווקא יצירת האפשרות לבירורן של העובדות בבתי המשפט היא שתחזיר את המערכת לנקודת איזון מוצלחת יותר.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת יוני שטבון (759/19/פ).

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת יוני שטבון וקבוצת חברי הכנסת (1133/19/פ).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ב' בכסלו התשע"ח – 20.11.17